

Luka Benedičič - utemeljitev

V okviru 22. Festivala Pranger sem za kritiško obravnavo izbral dve pesniški zbirki: *To noč bom terjal od tebe tvojo dušo* (Beletrina) Miklavža Komelja in *zaTišje* (Hiša poezije) izpod peresa Ane Porenta.

Lanskoletna, sedemnajsta pesniška zbirka je morda Komeljeva najbolj neposredna pesniška naslovitev prostora in časa, v katerem ustvarja. Že prve pesmi v knjigi so postavljene v korespondenco z nekaterimi diskurzi, mentalitetami in praksami osmišljanja, značilnimi za domači (sploh intelektualni in politični) prostor. Pesnik po eni strani izpostavlja zahtevna ontološka vprašanja, ki jih bolj predalčkarski načini mišljenja hote ali nehoti zamegljujejo, po drugi strani pa tipa za kolektivnimi instinkti, ki so dandanes marsikje značilni v odzivanju na nekaj nerazumljenega, nesprejemljivega ali kako drugače neprebavljivega. Miklavž Komelj te instinkte tekom zbirke premišljuje in vzporeja z dogodki, anekdotami, citati in mislimi iz najrazličnejših duhovno-zgodovinskih kontekstov. Na ta način demonstrira arhetipskost nekaterih psihosocialnih situacij, obenem pa zanje ponuja alternativne razlage in pozicionalnosti. Prav te eksplisitne napetosti in vrzeli med različnimi svetovi postavljajo zbirko *To noč bom terjal od tebe tvojo dušo* na posebno mesto v Komeljevem opusu.

Ne glede na to, ali doživlja prebujanje hiše ob prihodu domov skozi zaklenjena vrata, okuša, kako sladkoba malin mehča kruh, ali pa kontemplira redčenje dlak na stopnišču po smrti psa, je lirska subjektka v *zaTišju* osredotočena na eksistencialno. V svet in njegovo pojavnost se potaplja, koplje, zvija, ju srka in golta – sprašuje se, “če za to / zadostuje eno življenje” (str. 51). V pesmih se pogosto prestavi v izkušnjo živali in naravnih elementov. V tem pa pesnica ni otroško naivna, temveč izredno ranljiva, saj dobiva uvid v lastno poroznost – pa tudi v nujnost nečloveške modrosti. Dvopomenski naslov Porentine zbirke lahko beremo kot deklarativni “Za tišje!”, saj v družbi, ki bobni in žubori od glasov in zvokov, tekmujoč za pozornost razpoložljivih ušes in teles, ni vselej enostavno uglasiti naše pozornosti s subtilnejšimi procesi, ki se odvijajo v (in okrog) nas. Obenem pa se zbirka *zaTišje* tudi na pesniški ravni oddaljuje od glasnejših, eruptivnejših postopkov, saj s počasno in nenapihnjeno govorico, prazno vsake pompoznosti, raziskuje plasti vsakdanjikov, ki se pokažejo samo mirnemu, neognjevitemu, potrpežljivemu pričevalcu. Ekspresivnost zamenja drugačna oblika iskrenosti: čuječnost.